

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET
☒: 1358 Budapest, Széchenyi rakpart 19.
☎: 1/441-6501 ☎: 06-1/441-6502
✉: titkarsag@repate.hu
🌐: www.repate.hu

Ügyszám: FRP/291/2014/Pan.

A Független Rendészeti Panasztestület

203/2015. számú (V. 26.)

állásfoglalása

A Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Testület) panaszos¹ 2014. május 7-én előterjesztett **panasza alapján indult eljárásban** a 2015. május 26-án megtartott zárt ülésén született állásfoglalását

m e g k ü l d i a z O r s z á g o s R e n d ő r f ő k a p i t á n y n a k .

A Testület megállapítása szerint a vizsgált ügyben **alapjogot súlyosan sértő intézkedésre került sor.**

A Testület állásfoglalása ellen jogorvoslatnak helye nincs.

Indokolás

I.

A panaszos postai úton előterjesztett beadványában a 2014. április 19-én az É. városi Rendőrkapitányság rendőrei által vele szemben foganatosított rendőri intézkedés kapcsán terjesztette elő panaszát.

A panaszos előadta, hogy szóbeli megállapodás alapján albérletben lakott egy barátjánál, Z. K.-nál, de kapcsolatuk megromlott. Sokat veszekedtek, ezért megállapodtak abban, hogy a panaszos tavasszal kiköltözik, de konkrét dátumot nem jelöltek meg. A legkonkrétabb meghatározás az áprilisi fizetés kézhezvétele volt, ami május elején esedékes. Húsvét szombaton a veszekedésük odáig fajult, hogy Z. K. kihívta a rendőrséget. Hamarosan megjelent két rendőr, akiknek a panaszos nyitotta ki a kaput, majd odament Z. K. is. A panaszos gondolván, hogy szükség lesz az irataira bement a házba, és az általa viselt egy szál kis nadrág, papucs és póló mellé magára kapott egy vékony kabátot.

A panaszos állítása szerint ezután az intézkedő rendőr köszönés nélkül közölte a panaszossal, hogy azonnal ki kell költöznie a házból. A panaszos ekkor megkérdezte, hogy

¹ Az Rtv. 93/A. § (8) bekezdése értelmében a panaszosok személyes adatait töröltük.

milyen törvényre vagy iratra hivatkozva kéri tőle ezt a rendőr, amire azt a választ kapta, hogy ő ne vizsgáltsa a rendőrt, mert előállítja. A panaszos kérte, hogy a rendőr vegye figyelembe, hogy ő ott lakik, azért fizet, és Húsvét szombaton nem életszerű, hogy fuvarost találjon a költözésre, pláne, hogy a szemközti szomszédal már megállapodott a panaszos mind a költözés idejében, mind az anyagi vonzataiban. A panaszos közölte a rendőrökkel, hogy semmi nem indokolja a fellépésüket, mert semmilyen erőszakos cselekedet nem történt. Az eljáró rendőr továbbra is fenntartotta, hogy a panaszosnak most azonnal ki kell költöznie, és megfenyegette a panaszost, hogyha hátrébb lép a kapun belül, azonnal előállítja és megbilincseli. Ekkor a panaszos közölte, hogy úgy tudja, joga van értesíteni az ügyvédjét, és szeretne felöltözni is, de egy lépést sem mozdult. Ekkor a rendőr belépett a kapun, megragadta a panaszos jobb karját, és kirángatta a kapu előtti közterületre. A panaszos állítása szerint semmilyen ellenállást nem tanúsított. Hangosan kiabált, és kérte, hogy ne feszítsék a karját, mert néhány napja elesett, és zúzódások vannak rajta. Állítása szerint a rendőrök ettől még agresszívebbek lettek, és a bilincset úgy rászorították, hogy az a panaszosnak szinte elviselhetetlen fájdalmat okozott. A rendőrök rászóltak, hogy ne hangoskodjon, majd beültették a rendőrautóba és „jó tanácsokkal” látták el Z. K.-t, hogy mi mindennel vádolja meg a panaszost az ügy esetleges folytatása esetén.

A panaszos a kocsiban ülve azt tapasztalta, hogy a rendőrautó sziréna használata nélkül indokolatlanul nagy (110-130 km/óra) sebességgel hajt a kapitányság felé, majd az épülethez közeledve lassított. A rendőrkapitányságnál felszólították a rendőrök, hogy szálljon ki a kocsiból, majd az intézkedő rendőr „hogy vigyorgó kollégájának imponáljon” kiszállását „elősegítve” nagyot rántott a panaszos karján, és ezzel további fájdalmat okozott.

A panaszost bekísérése után megmotozták, és az előállító helyiség előtt levették a bilincset a kezéről. Ekkor megkérdezte az intézkedő rendőr, hogy a panaszos öngyilkos akar-e lenni, illetve hogy mi a mai dátum. Ekkor a panaszos ismételtén kérte, hogy beszélhessen a jogi képviselőjével, de azt a választ kapta, hogy mivel szabálysértést követett el, erre nincs lehetősége, ez neki nem jár, illetve hogy ezt a főnökétől kell kérnie, aki az egész intézkedés alatt nem került elő. Az előállító helyiségben a panaszosra zárták az ajtót. A panaszos nem tudta pontosan, hogy ott mennyi idő telt el, de azt vélelmezi, hogy több, mint ami a később kiadott papíron szerepelt. Körülbelül másfél óra elteltével jelent meg ismét az intézkedő rendőr a társával, és megkérdezték, hogy elismeri-e, hogy ellenszegült az előállításnak és elfogadja-e az 50 000 Ft-os helyszíni bírságot, vagy feljelentsék. A panaszos azt válaszolta, hogy ezt csak akkor tudja eldönteni, ha egyeztetett a jogi képviselőjével. Ekkor a rendőr továbbra se reagált a panaszos kérésére, hanem a rendőr elkezdte aláírtani a panaszossal a papírokat, amit addig a kezében tartott. A panaszos jelezte, hogy olyan papír átvételét is alá akarják íratni vele, amit meg se kapott, amire annyit reagált a rendőr, hogy azt ki kell nyomtatni. Fél óra elteltével ismét megjelent a rendőr is ismét a helyszíni bírság vagy a feljelentés lehetőségéről tájékoztatta, a panaszos ekkor is jogi képviselőjével való kapcsolatfelvételt kérte, hogy dönteni tudjon. Erre közölte a rendőr, hogy azt majd odakintről megteheti és hogy 8 napja van a rendőri intézkedéssel szemben panasszal élni. Később a panaszos tudomására jutott, hogy igazából 20 napja van a panasztételre, így őt félretájékoztatták.

Kifele menet a panaszos megjegyezte, hogy alaptalannak és jogszerűtlennek tartja a rendőri intézkedést, és hogy úgy bántak vele, mint egy bűnözővel. Erre azt a választ kapta, hogy a bűnözőkkel nem így bánnak, és az egyik rendőr gúnyosan megkérdezte, hogy esetleg egy kávéra ne lássa-e vendégül a panaszost.

A panaszos megalázó mivoltán túl igazságtalannak, jogszerűtlennek és aránytalannak tartja a vele szembeni intézkedést, különösen az intézkedő rendőr agresszív, durva, részrehajló, „rögtönítelő bíróság funkcióját betölteni kívánó” fellépését és szándékos félretájékoztatásait. A panaszos a fentiekre tekintettel kérte a Testületet, hogy panaszát vizsgálja ki.

II.

A Testület az ügy érdemi vizsgálata, a tényállás alaposabb megismerése érdekében felvilágosítást kért az Országos Rendőr-főkapitányság Ellenőrzési Szolgálatán keresztül az ügyben illetékes rendőrkapitányságtól, valamint megküldeni kérte az üggyel kapcsolatos rendőrségi dokumentumokat és konkrét kérdésekkel kapcsolatban a rendőrség álláspontját.

1) A rendőrség továbbá megküldte A. J. r. ftórm. 2014. április 19-én az előállítás végrehajtásáról készült jelentését.

A jelentés szerint az Rtv. 29. § alapján igazoltatták a panaszost, illetve az Rtv. 33. § (2) bekezdés f) pontja alapján előállították. Vele szemben az Rtv. 48. § d) pontja alapján 15 órától 15 óra 25 percig bilincset alkalmaztak a Szolg. Szab. 41. § (4) bekezdés b) pontja szerint a kezek hátra bilincselésével. A panaszos az Rtv. 18. § szerinti kiértesítést nem kért.

A r. ftórm.-t a helyszínre érve a bejelentő tájékoztatta, hogy korábban a házába befogadta a panaszost, akivel szóban megegyeztek az együttélésről és az anyagiokról. Időközben azonban kapcsolatuk megromlott, ezért a bejelentő a múlt hónapban felszólította a panaszost, hogy hagyja el az ingatlant, onnan költözzön el. A felszólítás azonban nem érte el célját, a panaszos ezek után a bejelentővel és gyermekeivel durván, agresszíven viselkedett, őket bántalmazással fenyegette. A r. ftórm. ezután meghallgatta a panaszost, aki azt állította, nem történt semmi hasonló. A r. ftórm. ekkor tájékoztatta a panaszost, hogy mivel nincs bejelentve, továbbá tulajdonjoga sincs a lakóházban, azt a tulajdonos felszólítására el kell hagynia. A tájékoztatást követően a panaszos hátrálni kezdett az utcáról az ingatlan kapuja felé, miközben kérdőre vonta a rendőri intézkedés jogszerűségét és szakszerűségét. Ezt követően a r. ftórm. a panaszost a „törvény nevében” szavak előrebocsátásával felszólította arra, hogy hagyja el a lakóházat, melynek a panaszos nem tett eleget, közölte, hogy ő nem megy sehova. Ezt követően a r. ftórm. a panaszost ismét felszólította a ház elhagyására további kényszerintézkedést kilátásba helyezve. Ekkor a panaszos hirtelen hátrált a kert felé, akkor őt „Álljon meg, különben megbilincselem!” szavakkal ismételten felszólította a r. ftórm. , melynek a panaszos nem tett eleget, és kiabálva közölte, hogy „nem érdekel, ügyvédet akarok”. Ezután a panaszost a rendőr felszólította, hogy lépjen ki az ingatlan elé, és kezeit tartsa maga elé, mely felszólításnak a panaszos nem tett eleget. Ezt követően S. M. r. ftórm. segítségével a panaszos kezeit hátra bilincselték, és beültették a szolgálati járműbe.

2) A. J. r. ftórm. 2014. április 19-én feljelentést készített szabálysértési ügyben az eseményeket a jelentésben majdnem azonos módon rögzíti, eltérés abban van, hogy tovább részletezi az iratok átadása utáni eseményeket. Eszerint a rendőr tájékoztatta a panaszost, hogy mivel nincs bejelentkezve állandó és tartózkodási helyre sem, továbbá tulajdonjoga sincs a lakóházban, ezért el kell hagynia azt a bejelentő felszólítására. A panaszos ezt követően hátrálni kezdett az ingatlan kapuja felé, majd kiabálva kérdőre vonta a rendőr jogszabályi ismereteit, a rendőri intézkedés jog- és szakszerűségét. Ezt követően a panaszost a „Törvény nevében” szavak előrebocsátásával felszólította arra, hogy hagyja el a lakóházat,

amelynek nem tett eleget, közölte, hogy nem megy sehova. Ezt követően ismételt felszólította a ház elhagyására, ekkor már kényszerítőeszközt kilátásba helyezve. Ekkor a panaszos tovább hátrált, ekkor az „Állj különben megbilincselem” szavakkal ismét felszólította, amire azt felelte, hogy nem érdekel, ügyvédet akarok.

Ekkor ismét felszólította a rendőr, hogy lépjen az ingatlan elé, és tartsa a kezét maga elé, ennek sem tett eleget, kezeit maga mellé szorította, ezért őt a rendőr a csuklójánál megfogta, majd a kezeit hátrabilincselte és beültette a gépkocsiba.

A bejelentőt ezután tájékoztatta a magánvád lehetőségéről, amivel nem kívánt élni.

3) A panasz tárgyában az É. városi Kapitányság vezetője 2014. június 30-án írt átiratában a következőkről tájékoztatta a Testületet.

a) 2014. április 19-én az É. városi Rendőrkapitányság Közrendvédelmi Osztály Járőr-Őrszolgálati Alosztály beosztottai, A. J. r. főrm. és S. M. r. őrm. a Megyei Tevékenységi Irányító Központ utasítása alapján bejelentésre érkeztek a helyszínre. A segélyhívás tartalma annyi volt, hogy a megadott cím alatti helyen van egy személy, aki nem akar kiköltözni a címről. A bejelentő, Z. K. a helyszínen az intézkedő rendőröknek elmondta, hogy házába befogadta a panaszost, de kapcsolatuk megromlott, és a panaszos a felszólítása ellenére sem volt hajlandó elhagyni az ingatlant. Ezen felül a panaszos Z. K.-t és három gyermekét is bántalmazással fenyegette, velük agresszívan viselkedett. A helyszínen mindkét fél jelen volt.

Az intézkedők a helyszínen a napszaknak megfelelő köszönést és bemutatkozást követően a bejelentőt és a panaszost is meghallgatták, majd a tájékoztatták jogairól és kötelezettségeiről. Ennek során a panaszos kérésre személyi igazolványát átadta az intézkedő rendőröknek. A szolgálati fellépésre vonatkozó jogszabályi előírásokat az intézkedők betartották.

A helyszínen a panaszosnak az intézkedő rendőr elmondta, hogy mivel nincs a lakóházba bejelentve és írásos dokumentumot sem tud mutatni a bérleti szerződésről, ezért – mivel távozásra szólította fel a lakóház tulajdonosa – el kell hagynia a házat. A panaszos tájékoztatása megtörtént arról, hogy a távozása során természetesen az őt megillető tulajdonában lévő dolgokat elviheti, melynek ellenőrzése már a tulajdonos felelőssége. Az ingatlan elhagyására tett felszólítás jogalapja az volt, hogy a bejelentő elmondta, hogy az ő felszólítására a panaszos nem hajlandó elhagyni az ingatlant. A panaszos nem tudott felmutatni albérleti szerződést, sem állandó lakhelye, sem tartózkodási helyre nem volt oda bejelentve, tulajdonjoga az ingatlanra vonatkozólag nem volt. Az intézkedést a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (továbbiakban: Btk.) 221. §, és 223. §-ban² foglaltakra is figyelemmel folytatták le a rendőrök.

A panaszos a tájékoztatást nem értette meg, közölte az intézkedő rendőrrel, hogy ő nem hajlandó elhagyni a lakóházat, arrogáns hangnemben beszélt, közölte az intézkedő rendőrrel, hogy a helyszínen köteles a részére ügyvédet biztosítani, majd hozzátette, hogy bármit intézkednek vele szemben, úgymint feljelentéssel fog élni.

Az intézkedés az utcán zajlott, az ingatlan kapuja előtti területen. A bejelentő által elmondottak alapján az intézkedés során az intézkedő rendőrök fokozott figyelemmel jártak el az intézkedés alá vont személlyel szemben. A panaszos viselkedése és beszéde

² Valószínűleg elírás, mivel ez a magántitoksértés vétségének törvényi tényállása.

kiszámíthatatlan volt, hol együttműködő és figyelmes, hol hirtelen mozdulatokat tevő és agresszív beszédű.

A panaszos az intézkedés során nem volt hajlandó elfogadni az intézkedő által közölt tényeket, miszerint ki kell költöznie, ha arra őt a ház tulajdonosa felszólítja. Ezt hallva a panaszos jól láthatóan ideges lett, beszéde gyorsult, levegőt hallhatóan kapkodva vett, kiabálni kezdett az intézkedőkkel és megkérdőjelezte az intézkedés jogszerűségét és az intézkedő rendőr jogszabályi ismereteit. Az intézkedő rendőr erre azt válaszolta, hogy intézkedését Magyarország Alaptörvényén túlmenően elsősorban az Rtv. és a Rendőrség Szolgálati Szabályzata alapozza meg, melynek során különös figyelmet kell fordítania a bűncselekmények és szabálysértések elkövetőire, az állampolgárok védelmére, a közönség és a közbiztonság fenntartására.

Az intézkedő rendőr a panaszossal közölte, hogy maradjon kint az utcán, amíg az intézkedés tart, ne menjen be a lakóházba, míg nem kerül tisztázásra, hogy mikor fog onnan elköltözni. Ekkor ő ismételt kiabálva közölte az intézkedőkkel, hogy nem hajlandó elköltözni, majd a lakóház irányába hátrált. A rendőrök felszólították, hogy maradjon kint a kerítés előtti területen. Az intézkedő rendőr tájékoztatta tovább a panaszost, hogy ha nem teszi meg a felszólításban foglaltakat, azzal szabálysértést követ el. A felszólítás nem járt eredménnyel, a panaszos tovább hátrált, melynek során már belépett a kerítésen belülre, ahol az utolsó felszólítást követően kényszerintézkedést helyeztek vele szemben kilátásba. Az intézkedő rendőrök felszólítására a panaszos nem volt hajlandó kezeit előre nyújtani, ezért csuklójára ráfogtak, de a panaszos továbbra is hátrálni kívánt. Ezek után az intézkedő rendőrök a panaszos a szolgálati gépkocsihoz vezették, és vele szemben bilincs kényszerítő eszközt alkalmaztak, melyet követően a szolgálati gépkocsiba ültették. A megfogás és bilincselés során a panaszos passzív ellenállást tanúsított, kezeit maga mellé szorítva próbálta megakadályozni, hogy vele szemben kényszerítőeszközt alkalmazzanak.

A panaszos a bilincselését követően nem kívánt több ruhát magára venni. Az intézkedők elmondása alapján pólót, rövidnadrágot, cipőt viselt. Amennyiben jelezte volna ez irányú szándékát, az intézkedő rendőrök lehetőséget biztosítottak volna arra, hogy a bejelentővel történő egyeztetést követően ruházatot vegyen magához.

Ezt követően a bejelentőnek az intézkedők a szükséges tájékoztatást megadták, mely szerint elmondták, hogy Z. K. az eset kapcsán magánváddal élhet, a panaszos személyes tárgyait köteles neki átadni, az esetleges vitatott dolgokat érintően polgári peres úton érvényesíthetik jogaikat. Tájékoztatást kapott a bejelentő továbbá arról, hogy a panaszos szabálysértés továbbfolytatása miatt kerül előállításra az É. városi Rendőrkapitányságra, mivel a rendőri felszólításnak nem tett eleget. Az intézkedő rendőrök elmondták a bejelentőnek, hogy amennyiben a panaszos visszatér és agresszívan lép fel, valamint további bántalmazással fenyegeti őt és gyermekeit, akkor azonnal hívja a rendőrséget. Z. K-t tájékoztatták továbbá arról, hogy amennyiben meg tudnak egyezni a kiköltözést illetően, és egyéb probléma nem merül fel, akkor nincs szükség rendőri jelenlétre, de amennyiben a panaszos nem kívánja elhagyni a lakóházat belátható időn belül, akkor ismételt hívja a rendőrséget. A bejelentő tájékoztatta az intézkedőket, hogy fél a panaszostól, de nem kíván eljárást, mert nem akar vele semmilyen formában találkozni, félti a gyermekeit, ő csak annyit szeretne, hogy a panaszos hagyja el végleg az ingatlant.

A továbbiakban a panaszost előállították az É. városi Rendőrkapitányságra. A panaszos előállítása során az intézkedők elmondásuk alapján nem haladtak indokolatlanul nagy sebességgel a szolgálati gépjárművel.

Az előállítás során a panaszos több alkalommal arra hivatkozott, hogy szorítja a bilincs. A bilincselés során a vonatkozó jogszabályoknak megfelelően jártak el az intézkedők. A bilincs lazítására nem történt intézkedés, mivel a panaszos ellenszegülésének megtörése volt a cél. Az É. városi Rendőrkapitányságon a panaszos az intézkedők felszólítására sem volt hajlandó kiszállni a szolgálati gépkocsiból, folyamatosan kiabált, ügyvédet követelt, ezért a bilincset megfogva szállították ki, mely elvezető fogásnak minősült. A Rendőrség épületébe beérve a panaszos az előállító helyiség előtti folyosón került elhelyezésre, mely biztonsági ráccsal elzárt terület. A panaszosról a bilincs ekkor került levételre, illetve közölte vele az intézkedő, hogy a szükséges iratok elkészítéséig maradjon a padon ülve. A panaszos őrzését S. M. r. őrm. látta el a [...] számú rendkívüli őrutasítás alapján. Ezt követően A. J. r. főrm. T. A. r. főrm. szolgálatirányító parancsnoknak jelentést tett. A fentiek után a panaszos előállításáról szóló rendőri jelentést készítették el. A panaszossal közölték, hogy mivel szabálysértést követett el vele szemben 50.000 Ft helyszíni bírság kiszabására kerül sor. A panaszos nem volt hajlandó elismerni a szabálysértést, ezért tájékoztatták, hogy ellene szabálysértési feljelentéssel élnek, melynek során jogorvoslati lehetőségei is vannak. A panaszos a tájékoztatást nem értette meg, közölte, hogy nem akar elköltözni, továbbá fel fogja jelenteni az intézkedőket, és azt, hogy azonnal ügyvédet akar. A panaszost A. J. r. főrm. intézkedő rendőr tájékoztatta, hogy jelen esetben nem köteles védőt kirendelni. A fentiek után T. A. r. főrm. szolgálatirányító parancsnok az előállított személyt nyilatkoztatta sérüléseiről és panaszáról. A panaszos sérülést nem jelzett, panaszára vonatkozólag azt nyilatkozta, hogy 8 napon belül dönti el, hogy panasszal él-e. A panaszos hozzátartozó kiértesítését nem kérte. Ezek után T. A. r. főrm. a panaszos részére átadta a 19/1995. (XII. 13.) BM. rendelet 2. §. (8), (9), 19/1996. (VII. 23.) ORFK utasítás 36/A. pontjáról szóló írásos tájékoztatást.

16 óra 40 perckor a panaszost szabadították. A kinyomtatott igazolást átvette, annak egy példányát aláírta, a személyi szabadságot korlátozó intézkedésről szóló jelentés részét képző nyilatkozatot aláírta. A rendőri intézkedésnek a bejelentő volt a szemtanúja. Az intézkedés 2014. április 19-én 14 óra 50 perctől 16 óra 40 percig tartott.

b) A rendőri intézkedés a bejelentő tulajdonában lévő ingatlan előtti területen zajlott kerítésen kívül, majd a panaszos megfogásától számítva az ingatlan kerítésén belül körülbelül fél vagy egy méterre. Az ingatlanba való belépéshez a panaszos engedélyére nem volt szükség, tekintettel arra, hogy a panaszos nem volt oda bejelentve, tulajdoni része sem volt, illetve vele szemben ekkor már kényszerintézkedést foganatosítottak. A rendőri intézkedés során az ingatlan kerítésén belülre lépett be az intézkedő rendőr. Ennek oka az volt, hogy nem kívánták megvárni, hogy a panaszos a lakóházba érjen, mivel az veszéllyel is járhatott volna. Az intézkedés jogalapjaként a jelentés az Rtv. 39. §. 1 bekezdés a) pont első fordulátát, és a h) pontját jelölte meg.

c) A panaszossal szemben bilincs alkalmazásra került sor ellenszegülésének megtörése érdekében. Jogalap: Rtv. 48. § d) pont, 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet 41.§. (1) bekezdés d) pontja, 41.§ (4) bekezdés b) pont. A panaszos figyelmeztetése a kényszerítő eszköz alkalmazásának lehetőségére megtörtént.

d) A panaszos több alkalommal kiabálta az intézkedő rendőröknek, hogy lazítsanak a bilincsen, azonban az nem volt indokolt, mert az az intézkedők elmondása szerint

megfelelően került felhelyezésre. Az intézkedők elmondták továbbá, hogy a bilincs adott helyzetben történő megnyitása veszélyforrás lehetett volna. A bekísérés során az intézkedők elmondásuk alapján a bilincset nem rángatták. Tekintettel arra, hogy a panaszos nem volt hajlandó kiszállni a szolgálati gépkocsiból, ezért őt a bilincsenél és karjánál fogva vezették be az épületbe, melynek során a panaszos vezetése egyenletesen történt.

e) A panaszos szabálysértés továbbfolytatása miatt került előállításra, mivel a rendőri felszólítás ellenére sem volt hajlandó az ingatlanon kívül maradni az intézkedés során. Jogalap: a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi. II. törvény (Szabs. tv.) 216. §. és az Rtv. 33. § (2) bekezdés f) pontja. A személyes szabadságot korlátozó intézkedés 2014. április 19-én 14 óra 50 perctől 16 óra 40 percig tartott.

A panaszos részére a telefonálási lehetőséget nem engedélyezték az É. városi Rendőrkapitányság épületében, mivel az nem volt indokolt, valamint tilos volt, mivel az intézkedés eredményességét veszélyeztetheti. A panaszos előállítása a szükséges ideig tartott. jelen esetben nem volt szükséges felvenni a kapcsolatot meghatalmazott, vagy kirendelt védővel.

f) A panaszos tájékoztatást kapott panaszjogával és jogorvoslati lehetőségeivel kapcsolatban, melyre vonatkozólag ő úgy nyilatkozott, hogy majd 8 napon belül dönt, mint ahogy az az igazoláson is szerepel. A tájékoztatás kiterjedt arra, hogy hol és milyen módon panaszolhatja az intézkedést, továbbá a szabálysértési eljárás során védőt hatalmazhat meg, aki ügyében eljárhat. Az igazoláson szerepelnek az Állampolgári Jogok Országgyűlési Biztosának, illetve a Független Rendészeti Panasztestület elérhetőségei.

Az intézkedés szabadon bocsátással és szabálysértési feljelentéssel zárult.

4) A 2014. április 19-én készített, az előállítás időtartamáról kiállított igazolás szerint a panaszos előállítása aznap 14 óra 50 perctől 16 óra 40 percig tartott. Ez idő alatt hozzátartozó kiértékelését, illetve élelmezést nem kért, és jelezte, hogy a panasztételről 8 napon belül dönt.

5) A panaszos által aláírt nyilatkozat alapján továbbá megállapítható, hogy az előállítás során sérülése nem keletkezett. Az Rtv. 33. § (4) bekezdés alapján az előállítás okáról a tájékoztatót, illetve az előállítás idejéről az igazolást a panaszosnak kiadták. Az előállító egységben történő elhelyezéssel kapcsolatos jogairól és kötelezettségeiről szóló szóbeli tájékoztatást megkapta.

6) A rendőrség megküldte a 2014. április 19-én T. A. r. törm által készített parancsnoki véleményt és kivizsgálást előállítás végrehajtásáról, illetve kényszerítő eszköz alkalmazásáról, melyben a r. törm. megállapította, hogy a személyi szabadságot korlátozó intézkedés és a kényszerítő eszközhasználat jogszerű, szakszerű és arányos volt.

III.

A Testület a panaszbeadvány és a rendőrségtől kapott felvilágosítás alapján – figyelemmel a panaszolt intézkedés idején hatályos Rtv. és a rendőrség szolgálati szabályzatáról szóló 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet (továbbiakban: Szolgálati Szabályzat) rendelkezéseire – a panaszos kifogásaival összefüggésben az alábbi megállapításokra jutott.

A vizsgálat során a Testület megállapította, hogy a rendőri intézkedések érintették a panaszosnak a Magyarország Alaptörvénye Szabadság és Felelősség fejezetének XXIV. cikkében foglalt tisztességes eljáráshoz való jogát, a IV. cikkben rögzített személyi szabadsághoz való jogát, továbbá a II. cikkben rögzített emberi méltósághoz való jogát az alábbiak szerint.

1) A rendőrök intézkedési kötelezettsége kapcsán a Testület az alábbi megállapításokat tette.

Az Rtv. 13. §-a szerint a rendőr jogkörében eljárva köteles intézkedni vagy intézkedést kezdeményezni, ha a közbiztonságot, a közrendet vagy az államhatár rendjét sértő vagy veszélyeztető tény, körülményt vagy cselekményt észlel, illetve ilyet a tudomására hoznak. Ez a kötelezettség a rendőrt halaszthatatlan esetben szolgálaton kívül is terheli, feltéve, hogy az intézkedés szükségességének időpontjában intézkedésre alkalmas állapotban van.

A Szolgálati Szabályzat 9. §-ának (1) bekezdése azzal egészíti ki a fenti szabályt, hogy a rendőr szabálysértés észlelése esetén feljelentést tesz, vagy – jogszabály által meghatározott esetekben – helyszíni bírságot szab ki. A szabálysértést észlelő rendőr figyelmeztetést azon szabálysértés esetén alkalmazhat, amely miatt helyszíni bírságot szabhat ki. A 8. §-a szerint pedig a rendőr az általa észlelt vagy tudomására jutott és hivatalból üldözendő bűncselekményről – ha az elkövető ismert, annak megjelölésével – feljelentést tesz, vagy ha a nyomozó hatóság tagja, úgy hivatalból megteszi a szükséges intézkedéseket a büntetőeljárás megindítása érdekében. A rendőr a magánindítványra büntethető bűncselekmény észlelése esetén a feljelentés megtételére jogosult kérésére megadja a szükséges felvilágosítást.

A szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény (továbbiakban: Szabs. tv.) 121. pontja, 166.§ (1) bekezdése szerint a magánlaksértés szabálysértést követi el az, aki másnak a lakásába, egyéb helyiségébe, vagy ezekhez tartozó bekerített helyre az ott lakónak vagy azzal rendelkezőnek akarata ellenére, vagy megtévesztéssel bemegy, vagy ott bennmarad, úgyszintén aki mást akadályoz abban, hogy a lakásába, egyéb helyiségébe vagy ezekhez tartozó bekerített helyre bemenjen.

A Btk. 221.§ rendelkezik a fenti cselekmény bűncselekmény alakzatáról. [(1) Aki más lakásába, egyéb helyiségébe vagy ezekhez tartozó bekerített helyre erőszakkal, fenyegetéssel vagy hivatalos eljárás színlelésével bemegy, illetve ott bent marad, vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő, aki másnak a lakásába, egyéb helyiségébe vagy az ezekhez tartozó bekerített helyre, az ott lakó vagy azzal rendelkező akarata ellenére vagy megtévesztéssel

- a) éjjel,
- b) fegyveresen,
- c) felfegyverkezve vagy
- d) csoportosan

bemegy, vagy ott bent marad.

(3) Aki mást megakadályoz abban, hogy lakásába, egyéb helyiségébe vagy az ezekhez tartozó bekerített helyre bemenjen,

- a) ha az (1) bekezdésben meghatározott módon követi el, az (1) bekezdés szerint,
- b) ha a (2) bekezdésben meghatározott módon követi el, a (2) bekezdés szerint

büntetendő.

(4) A büntetés büntett miatt egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztés, ha az (1) bekezdésben meghatározott bűncselekményt a (2) bekezdésben meghatározott módon követik el.]

A zaklatás tényállását a Btk. 222. §-a rendezi. Ennek (2) bekezdése szerint aki félelemkeltés céljából

a) mást vagy rá tekintettel hozzátartozóját személy elleni erőszakos vagy közveszélyt okozó büntetendő cselekmény elkövetésével megfenyeget, vagy

b) azt a látszatot kelti, hogy más életét, testi épségét vagy egészségét sértő vagy közvetlenül veszélyeztető esemény következik be, vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

A magánlaksértés esetén mind a szabálysértési, mind a bűncselekményi alakzat, illetve a zaklatás elkövetői csak magánindítványra büntetendők.

A Testület ezen a ponton szükségesnek tartja felhívni a figyelmet töretlen gyakorlatára, miszerint ha az Rtv. szerinti rendőri fellépés mögöttes jogalapjaként a rendőrség egy Rtv.-n kívüli jogszabályban meghatározott tényállás tekintetében fennálló gyanúokra (pl. bűncselekmény vagy szabálysértés gyanújára) hivatkozik, a Testület – a kérdéses cselekményért egyébként fennálló szabálysértési vagy büntetőjogi felelősség kérdésében való állásfoglalás nélkül – vizsgálja, hogy az adott esetben fennállt-e olyan fokú gyanú, amely elégséges jogalapot szolgáltatott az intézkedéssel megvalósult jogkorlátozásra. Amennyiben a Testület ezt a vizsgálatot nem végezné el, a jogkorlátozás érdemi kontrollja kiüresedne, illetve elmaradna, és ezzel sérülne az érintett panaszhoz való alkotmányos joga.

a) A rendőri jelentések és a panaszosi előadás abban megegyezik, hogy telefonos bejelentés érkezett a rendőrkapitányságra egy ingatlannal kapcsolatos vitáról. (A rendőri jelentés hivatkozik arra is, hogy fenyegetésről is szó volt a bejelentésben, azonban más bizonyíték ezt nem támasztotta alá, mivel a rendőrség nem bocsátotta a Testület rendelkezésére sem a bejelentés hanganyagát, sem a küldési naplót, sem a bejelentésről készült intézkedési lapot.)

A bejelentés tartalma a Testület álláspontja szerint felvetette annak a gyanúját, hogy az érintett ingatlanban tartózkodó személyek valamelyike a magánlaksértés szabálysértését vagy bűncselekményét követi el, tehát a bejelentésben ismertetett esemény nyilvánvalóan olyannak volt tekinthető, amely az Rtv. 13. §-a értelmében rendőri beavatkozást tett szükségessé, intézkedési kötelezettséget keletkeztetett.

Mindezek alapján a Testület álláspontja szerint a bejelentések tartalma miatt a rendőrségnek fennállt az intézkedési kötelezettsége.

b) A Testületnek ezt követően abban kellett állást foglalnia, hogy az intézkedési és a segítségnyújtási kötelezettségét a rendőrség jelen esetben megfelelően teljesítette-e.

A rendőrök segítségnyújtási kötelezettségét az Rtv. 24. § (1)-(2) bekezdése rendezi, eszerint a rendőr köteles a feladatkörébe tartozó segítséget, illetőleg a hozzáfordulónak a tőle elvárható felvilágosítást megadni. A magánérdekek védelme az Rtv. alapján csak akkor tartozik a rendőrség hatáskörébe, ha a törvényes védelem az adott körülmények között más módon nem biztosítható, vagy ha a rendőri segítség nélkül a jog érvényesíthetősége megghiúsulna vagy számottevően megnehezülne.

Az intézkedés napján készült rendőri jelentés szerint a helyszínre érve a bejelentő tájékoztatta, hogy korábban a házába befogadta a panaszost, akivel szóban megegyeztek az együttélésről és az anyagiakról. Időközben azonban kapcsolatuk megromlott, ezért a bejelentő a múlt hónapban felszólította a panaszost, hogy hagyja el az ingatlant, onnan költözzön el. A felszólítás azonban nem érte el célját, a panaszos ezek után a bejelentővel és gyermekeivel durván, agresszíven viselkedett, őket bántalmazással fenyegette. A r. tőrm. ezután meghallgatta a panaszost, aki azt állította, nem történt semmi hasonló. A r. tőrm. ekkor tájékoztatta a panaszost, hogy mivel nincs bejelentve, továbbá tulajdonjoga sincs a lakóházban, azt a tulajdonos felszólítására el kell hagynia. A tájékoztatást követően a panaszos hátrálni kezdett az utcáról az ingatlan kapuja felé, miközben kérdőre vonta a rendőri intézkedés jogszerűségét és szakszerűségét. Ezt követően a r. tőrm. a panaszost a „törvény nevében” szavak előrebocsátásával felszólította arra, hogy hagyja el a lakóházat, melynek a panaszos nem tett eleget, közölte, hogy ő nem megy sehova. Ezt követően a r. tőrm. a panaszost ismét felszólította a ház elhagyására további kényszerintézkedést kilátásba helyezve. Ekkor a panaszos hirtelen hátrált a kert felé. A rendőr az „Álljon meg, különben megbilincselem!” szavakkal ismételt felszólította, melynek a panaszos nem tett eleget, és kiabálva közölte, hogy „nem érdekel, ügyvédet akarok”. Ezután a panaszost a rendőr felszólította, hogy lépjen ki az ingatlan elé, és kezeit tartsa maga elé, mely felszólításnak a panaszos nem tett eleget. Ezt követően S. M. r. őrm. segítségével a panaszos kezeit hátra bilincseltek, és beültették a szolgálati járműbe.

A feljelentés szerint a rendőr tájékoztatta a panaszost, hogy mivel nincs bejelentkezve állandó és tartózkodási helyre sem, továbbá tulajdonjoga sincs a lakóházban, ezért el kell hagynia azt a bejelentő felszólítására. A panaszos ezt követően hátrálni kezdett az ingatlan kapuja felé, majd kiabálva kérdőre vonta a rendőr jogszabályi ismereteit, a rendőri intézkedés jog- és szakszerűségét. Ezt követően a panaszost a „Törvény nevében” szavak előrebocsátásával felszólította arra, hogy hagyja el a lakóházat, amelynek nem tett eleget, közölte, hogy nem megy sehova. Ezt követően ismételt felszólította a ház elhagyására, ekkor már kényszerítőeszközt kilátásba helyezve. Ekkor a panaszos tovább hátrált, ekkor az „Állj különben megbilincselem” szavakkal ismét felszólította, amire azt felelte, hogy nem érdekel, ügyvédet akarok. Ekkor ismét felszólította a rendőr, hogy lépjen az ingatlan elé, és tartsa a kezét maga elé, ennek sem tett eleget, kezeit maga mellé szorította, ezért őt a rendőr a csuklójánál megfogta, majd a kezeit hátrabilincselte és beültette a gépkocsiba.

A Testület álláspontja szerint a rendőrök rendelkezésére álló információk alapján a helyszínen nem volt egyértelműen megállapítható, hogy a panaszos, illetve a tulajdonos között fennáll-e polgári jogi viszony. Az azonban az adatok alapján kiderült, hogy a panaszos egy polgári jogi ügylet (lakásbérlet vagy használati jogviszony³) alapján korábban jogszerűen tartózkodott az ingatlanban, ezt mind a két jelenlevő elismerte, ahogyan azt is elmondták mind a ketten, hogy a bérleti jogviszony megszüntetését kezdeményezték, ugyanakkor a panaszos előadása szerint úgy állapodtak meg, hogy a következő fizetése kézhezvételekor távozik az ingatlanból, addig maradhat. Ekörben a tulajdonos egyáltalán nem tett nyilatkozatot, csupán annyit mondott, hogy távozásra szólította fel, és nem akar a panaszos elmenni.

A Testület álláspontja szerint a helyszínen nehezen felderíthető körülmények ellenére is megállapítható volt, hogy a panaszost, mint lakáshasználót (akkor is ha egy korábbi

³ Erre utal a rendőri jelentés azon része, miszerint a bejelentő elmondta, hogy befogadta a panaszost és megegyeztek az anyagiakról.

felmondás folytán esetlegesen ez a jogcíme már megszűnt) megilleti a birtokvédelem és a házi jog büntetőjogi védelme is a tulajdonossal szemben, különös figyelemmel a Legfelsőbb Bíróság ezen tárgyú, a joggyakorlat számára iránymutató döntésére. [EBH 2002.733.: A házi jog büntetőjogi védelme a lakáshasználót megilleti a lakás tulajdonosával szemben abban az esetben is, ha az utóbbi - bizonyos mértékben méltányolható okból - a lakás használatának megszüntetésére és a lakás átadására hívta fel.]

A Legfelsőbb Bíróság fentebb hivatkozott döntésében kifejtette, hogy „a bírói gyakorlat kezdettől fogva egységes és következetes abban, hogy ha a lakás használója jogszerűen költözött a lakásba és ott is lakik, akkor megilleti a lakás használatához való jog, még akkor is, ha a benttartózkodásának jogcíme időközben megszűnt, így igényt tarthat az ún. házi jog büntetőjogi védelmére akár a lakás tulajdonosával szemben is. Az ő engedélye nélkül a hasonló módon ott lakón kívül más személy csak tűzoltás vagy más hasonló súlyú és szükségességű segítségnyújtás jogcímén mehet be a lakásba; a bemenetel minden más esetben jogellenes, függetlenül attól, hogy van-e a behatolónak valamilyen jogcíme erre vagy nincs. Mindebből az következik, hogy az ott nem lakó - legyen az bár maga a lakás tulajdonosa - az esetleg meglévő jogos érdekét is csak más módon érvényesítheti jogszerűen. A szóban levő bűncselekmény jogi tárgya a házi jog; a büntetőjogi védelem a lakás tényleges használóját, birtokosát megilleti még abban az esetben is, ha a használat jogszerűsége a cselekmény elkövetésekor már megszűnt (természetesen abban az esetben, ha a használat eredetileg jogszerű volt).”

i) A Testület álláspontja szerint a rendőrök helyszíni eljárása több tekintetben is jogszerűtlen volt:

Jelen esetben a fenti bírói gyakorlatra figyelemmel a panaszosnak volt olyan jogcíme (mivel a lakásban korábban bizonyosan jogszerűen tartózkodott, és az intézkedés idején – megszakítás nélkül – is birtokban volt), ami alapján a lakásban tartózkodhatott, ami pedig kizárta vonatkozásában a magánlaksértés szabálysértésének, illetve az állítólagos fenyegetésekre tekintettel a magánlaksértés bűncselekményének a gyanúját. Mindezek alapján nyilvánvalóan téves volt a rendőröknek az a tájékoztatása, ami szerint arra hívták fel a panaszos figyelmét, hogy a magánlaksértés szabálysértése merülhet fel a vonatkozásában. Ebből kifolyólag szintén jogszerűtlen volt a rendőrség azon felszólítása, amelyben a panaszost távozásra hívta fel, mivel ezzel a rendőrök jogszabályi felhatalmazás nélkül, az intézkedési kötelezettségük kereteit túllépve intézkedtek. Az ugyanis, ha valakit az életvitelszerű tartózkodási helyéről távozásra szólítanak fel, nem értékelhető másként, mint a kiköltözésre való felhívásnak. Ilyen felhívásra pedig rendőrnek nincs hatásköre – oly annyira nincs, hogy az egyébként a kiürítés foganatosítására jogosult végrehajtó eljárása során sem alkalmazhat ilyen felhívást, csupán biztosítja a végrehajtó eljárását – kivéve, ha az érintett személlyel szemben a távoltartás valamely formáját (ideiglenes megelőző, megelőző vagy a Be. szerinti távoltartás) rendelték el.

A kapitányságvezetői átirat ugyan finomítja a rendőrök kategorikus kijelentését a kiköltözésre való felhívás kapcsán, amikor úgy fogalmaz, hogy a rendőrök az ingatlan elhagyására szólították fel a panaszost. Elmondták, hogy ezt megteheti most azonnal vagy a bejelentővel történt megegyezés alapján is. A Testület azonban ekörben az időmúlásra is tekintettel az aznap készült rendőrségi iratokat vette alapul az események vizsgálatakor azok valóságú leírásaként.

A panaszos vonatkozásában a magánlaksértés gyanújának kizárása után a fenyegetések miatt a zaklatás gyanúja merülhetett fel, mint maradék cselekmény. A konkrét esetben szintén nem lehetett az előadások alapján a helyszínen megállapíthatni, hogy volt-e fenyegetés. Így önmagában ez – bizonyíthatatlansága miatt – szintén nem lehetett a távozásra felszólítás alapja.

A rendőri előadások szerint a bejelentőt ugyan nyilatkoztatták arról, hogy kíván-e magánvádas eljárást kezdeményezni, de a jelentésből nem derül ki, hogy ezt milyen bűncselekmény gyanúja miatt tették. (Megjegyzi a Testület, hogy a Be. 52. § szerint sem a zaklatás, sem a magánlaksértés miatti eljárás nem magánvádas eljárás, tehát a rendőrök tájékoztatása – amennyiben e körben tájékoztatták a feleket – e vonatkozásban is téves volt.)

ii) A Testület álláspontja szerint ráadásul a rendőrség többször is mulasztott az intézkedés során. Ennek eldöntésére ugyanis, hogy a panaszos a lakás használatára érvényesen rendelkezik-e valamilyen jogcímmel, és ennek hiányában a lakás kiürítésének végrehajtási eljárás keretében történő elrendelésére nem a rendőrség, hanem a polgári bíróság rendelkezik hatáskörrel. Erre figyelemmel a Testület álláspontja szerint az adott helyzetben a rendőröknek kötelessége lett volna megadni a szükséges jogi tájékoztatást a feleknek egyrészt a tekintetben, hogy az ügy érdemi eldöntésére nekik nincs hatáskörük, másrészt arról, hogy jogaiknak mely fórum előtt szerezhetnek érvényt. Ezen túl a tájékoztatásnak arra is ki kellett volna terjednie, hogy amennyiben a bejelentő fenyegetve érzi magát, tegyen büntető feljelentést és terjesszen elő magánindítványt zaklatás miatt, és az így megindult eljárásban aztán lehetőség van a Be. 138/A. § szerinti távoltartás elrendelésére, amennyiben annak a további jogszabályi feltételei fennállnak.

Mindezek alapján a Testület álláspontja szerint a rendőrség az intézkedési kötelezettségét túllépve, jogalap nélkül szólította fel a panaszost a kiköltözésre, továbbá mulasztott, amikor nem adta meg a tájékoztatást a hatáskörrel rendelkező szervről, és a feljelentés lehetőségéről.

2) A rendőri jelentések szerint a panaszos előállítására a 33. § (2) bekezdés f) pontjának I. fordulata alapján került sor. A hivatkozott jogszabályhely szerint a rendőr a hatóság vagy az illetékes szerv elé állíthatja azt, aki a szabálysértést az abba hagyásra irányuló felszólítás után is folytatja [...].

A jogszabályhely értelmezése alapján kijelenthető, hogy az f) pont I. fordulata szerinti esetben az előállításhoz három feltétel együttes megvalósulása szükséges: a) egy jogszerűtlen magatartás, ami felveti a szabálysértés gyanúját, b) meghatározott személyhez vagy személyek csoportjához célzott rendőri felszólítás ezen magatartás abbahagyására; c) ezen jogszerűtlen magatartás továbbfolytatása a felszólítást követően. Bármely feltétel hiánya az előállítás jogszerűtlenségének megállapítását vonja maga után.

a) A Testület a megjelölt előállítási okra figyelemmel tehát először azt vizsgálta, hogy a konkrét helyzetben felmerült-e valamely szabálysértés elkövetésének olyan szintű gyanúja, amely folytatása esetén elégséges jogalapot szolgáltatott az intézkedéssel megvalósult jogkorlátozásra.

Az előállítást megalapozó szabálysértésként a rendőrség a Szabs. tv. 216. § (1) bekezdésében szabályozott jogszerű intézkedéssel szembeni engedetlenség tényállását jelölte meg. A Szabs

tv. 216. §-a szerint „aki a rendvédelmi szerv vagy a vámszerv hivatásos állományú tagja jogszerű intézkedésének nem engedelmeskedik, szabálysértést követ el.”

A Testület az eset kapcsán utal az Rtv. 19. §-ára is, amely a következőként rendelkezik.

„19. § (1) A jogszabályi előírások végrehajtását szolgáló rendőri intézkedésnek – ha törvény vagy nemzetközi megállapodás másként nem rendelkezik – mindenki köteles magát alávetni, és a rendőr utasításának engedelmeskedni. A rendőri intézkedés során annak jogszerűsége nem vonható kétségbe, kivéve, ha a jogszerűtlenség mérlegelés nélkül, kétséget kizáróan megállapítható.

(2) A rendőr jogszerű intézkedésének való ellenszegülés esetén az e törvényben meghatározott intézkedések és kényszerítő eszközök alkalmazhatók.”

A fent idézett szabálysértési tényállás (jogszerű intézkedéssel szembeni engedetlenség) megvalósulásához tehát – figyelemmel az Rtv. 19. § szabályaira – egyrészt szükséges egy rendőri intézkedés, amely nem nyilvánvalóan jogszerűtlen, másrészt az, hogy ezzel az intézkedéssel szemben valaki ellenszegülést tanúsítson.

Utóbbi tényállási elem (az ellenszegülés) megállapításához pedig a Testület álláspontja szerint vagy aktív, tevőleges, az intézkedés céljának ellenszegülő – de a rendőr személyét fizikailag nem támadó – magatartás szükséges, vagy egy intézkedés végrehajtását gátló passzív magatartás, szándékos nem cselekvés.

b) Szamba véve az előállítás jogalapja és a felhívott szabálysértési tényállás kapcsán a Testület által fentebb rögzített általános követelményeket, a panaszos előállítása akkor lenne jogszerűnek minősíthető, ha

- egy nem nyilvánvalóan jogszerűtlen rendőri intézkedéssel szemben ellenszegülést tanúsított,
- az eljáró rendőrök felszólították ezen ellenszegülő magtartás abbahagyására,
- azonban a panaszos ezt figyelmen kívül hagyva az intézkedéssel szembeni ellenállását fenntartotta.

A Testület a fentiekben már megállapította, hogy a rendőrök jogszabályi felhatalmazás hiányában szólították fel a panaszost a lakásból távozásra. Tehát a helyszínen egy jogszerűtlen rendőri intézkedés zajlott. A kérdés az, hogy ez a jogszerűtlen intézkedés nyilvánvalóan jogszerűtlen volt-e.

Az intézkedés napján készült jelentés és a feljelentés szerint a rendőrök a panaszossal közölték, hogy ki kell költöznie, majd miután közölte, hogy nem hagyja el az ingatlant, ismételt felszólították a távozásra a „Törvény nevében szavak előrebocsátásával”, majd miután hátrálni kezdett a kapuban és az intézkedés jogszerűségét vitatta, előállították. A kapitányságvezető átirata szerint a panaszosnak címzett rendőri felszólítás arra irányult, hogy maradjon a helyszínen, amíg nem tisztázódik, hogy mikor fog elköltözni.

A rendőri iratok tehát ellentmondóak tekintetben, hogy a panaszos felszólítása arra irányult-e, hogy hagyja el a lakást, és ezért ne menjen oda vissza, vagy arra, hogy ne hagyja el az intézkedés helyszínét, amíg nem állapodtak meg a kiköltözés időpontjában. Ugyanakkor a Testület ez esetben is a korábban, az eseményekhez közelebbi időpontban készült rendőrségi iratokból indult ki, és úgy tekintette, hogy a felszólítás a kiköltözésre vonatkozott.

A Testület meglátása szerint az ilyen, kiköltözésre vonatkozó felszólítás nyilvánvalóan jogszerűtlen, mivel az egy átlagpolgár számára is átlátható – különös figyelemmel az utóbbi időben elszaporodott birtokvitákkal kapcsolatos rendőri intézkedésekről történt híradásokra –, hogy a rendőrnek nincs olyan hatásköre, amely alapján bárkit egy lakásból kiköltözésre szólíthatna fel, hacsak nincs a távoltartásról alakszerű jogerős határozat vele szemben. Ráadásul az intézkedő rendőrök saját előadása sem jelöli meg, hogy mi volt a kiköltözésre vonatkozó felszólítás jogalapja, így a tájékoztatás elmaradása érthetően tovább erősítette a panaszosban azt az érzést, hogy vele szemben jogszerűtlen rendőri intézkedés zajlik.

Megjegyzi továbbá a Testület, hogy a panaszos számára – különösen a szükséges tájékoztatás hiányában – az adott helyzetben nem lehetett egyértelmű, hogy mikor tesz eleget a rendőri felhívásnak, mi a rendőrök elvárt, az intézkedés ideje alatt aktuálisan követendő magatartás számára: maradnia vagy mennie kell.

A fentiek alapján a Testület úgy ítélte meg, hogy a panaszossal szemben folytatott intézkedés olyan nyilvánvalóan jogszerűtlen volt, amivel összefüggésben a panaszos magatartása, esetleges ellenszegülése sem adott alapot a szabálysértés továbbfolytatása miatti előállításra.

Emiatt a Testület úgy döntött, hogy a panaszos személyi szabadsághoz való joga sérült az előállítás kapcsán.

Tekintettel arra, hogy a Testület az előállítást jogszerűtlennek minősítette, nem vizsgálta külön az előállítás időtartamának aránytalanságára vonatkozó kifogást.

3) A panaszossal szemben alkalmazott kényszerítő eszközre vonatkozó kifogás kapcsán az alábbi megállapításokra jutott a Testület.

Tekintettel arra, hogy a Testület álláspontja szerint az előállítás jogszerűtlen volt, ezért az annak érdekében alkalmazott kényszerítőeszköz-használatot is jogszerűtlennek minősítette, és **megállapította a panaszos emberi méltósághoz való jogának a sérelmét.**

Ugyanakkor felhívja a rendőrség figyelmét arra, hogy az Rtv. 16. § (4) bekezdése szerint a rendőr nem alkalmazhat kínzást, kényszervallatást, kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmódot, az erre vonatkozó utasítást köteles megtagadni. Ebből fakadóan amennyiben az intézkedés alá vont személy a bilincs túlzott rászorítása miatt fájdalomra panaszkodik, célszerű és az Rtv. 16. § (4) bekezdése és az Rtv. 2. § alapján a rendőrtől elvárható, hogy a bilincset ellenőrizze és annak túlzott szorítása esetén lazítson azon, még akkor is ha a bilincselés célja az ellenszegülés megtörése, mivel ez a „megtörés” nem okozhat aránytalan, és indokolatlan fájdalmat, vagy egészségkárosodást.

4) A panaszos sérelmezte, hogy a rendőrök nagy sebességgel haladtak a beszállítása során.

A kapitányságvezető átiratában előadta, hogy a rendőrök a meghallgatásuk során tagadták, hogy gyorshajtottak volna.

A Google Maps alkalmazás szerint az intézkedés helyszíne és a rendőrkapitányság épülete közötti távolság 16-19 perc alatt tehető meg a megengedett sebesség megtartása mellett. A feljelentés szerint az intézkedő rendőrök a bejelentőt a magánvád lehetőségéről a panaszos megbilincselése és gépkocsiba ültetése után tájékoztatták a helyszínen. A kapitányságvezető átirata szerint a bilincset akkor vették le a panaszosról, amikor elhelyezték az előállító

helyiség ráccsal elzárt előterében. A panaszos előadása szerint a beérkezését követően a rendőrök „megmotozták”. A ruházatátvizsgálás megtörténtét az előállításról szóló jelentés is rögzíti, és mivel a helyszíni intézkedés leírása nem említi, így az a rendőrkapitányságon kellett, hogy sorra kerüljön. Az előállításról szóló jelentés szerint a panaszos bilincselése 15 órától 15 óra 25 percig tartott.

Mindezek alapján tehát megállapítható, hogy a rendőri állítás szerint a bilincselés ideje alatt (25 perc) a panaszost beültették a kocsiába, részletesen tájékoztatták a bejelentőt a magánvádról, majd beszállították a panaszost a kapitányságra, ahol aztán az ellenszegülése miatt nehezen tudták kivenni a gépkocsiból, és bevezették az épületbe, ahol ezután átvizsgálták a ruházatát és elhelyezték az előállító helyiség ráccsal lezárt előterében. Tekintettel arra, hogy a beszállítás normál sebesség mellett 16-19 percet vesz igénybe, a többi cselekmény foganatosítására összesen 6-9 perc maradt. Ez az időtartam csak akkor lehetett elegendő valamennyi a rendőrség által megjelölt cselekmény foganatosítására, ha a panaszos beszállítására a megengedett maximális sebesség mellett, a legrövidebb úton történt, és valamennyi rész cselekmény ideje nem tartott egy vagy két percnél tovább. Azonban amennyiben ezek a feltételek nem teljesültek, akkor ezen eljárási cselekményeket csak akkor tudták a bilincselés ideje alatt foganatosítani, ha a beszállítás során meghaladták a gépkocsival a megengedett sebességet és ezzel veszélyeztették a panaszos testi épségét.

A Testületnek pedig nem állt rendelkezésére olyan bizonyíték, amely egyértelműen igazolta volna a beszállítás útvonalát.

Mindezek alapján a Testület nem tudott megnyugtatóan állástfoglalni abban a kérdésben, hogy a rendőrök betartották-e a beszállítás során a megengedett sebességre vonatkozó előírásokat, ezért úgy döntött, hogy a panaszos testi épséghez való jogának sérelme nem megállapítható.

5) A panaszos sérelmezte a rendőrök gúnyos hangnemét is.

A kapitányságvezető átirata szerint viszont a rendőrök végig nyugodt, határozott hangnemben beszéltek a panaszossal.

A rendőrök magatartásával kapcsolatban a Testület felhívja a figyelmet az Rtv. 2. § (1) bekezdésében foglalt rendelkezésekre. Az Rtv. 2. §-a (1) bekezdésének második mondata szerint a rendőrség tiszteletben tartja és védelmezi az emberi méltóságot, óvja az ember jogait. Az intézkedő rendőröktől – mint a közhatalmi funkciót ellátó szerv tagjaitól – minden esetben elvárható az udvarias és kulturált fellépés. Az említett rendelkezés alapján a Testület hangsúlyozza, hogy a rendőrökre, mint a közhatalom képviselőire különös súllyal nehezedik az emberi méltóság, és az emberi jogok tiszteletben tartásának kötelezettsége, ezért minden körülmények között elvárható a tisztességes, az általa képviselt közfeladat mértékéhez méltó, a másik személy emberi méltóságát mindenkor szem előtt tartó viselkedés és hangnem.

A Testület ezzel kapcsolatban szükségesnek tartja kiemelni a Magyar Köztársaság Rendőrségének Etikai Kódexét, amelynek 1. pontja előírja: a rendőr „önként vállalt hivatásával szemben különleges társadalmi elvárások érvényesülnek, melyekre szolgálati viszonyának fennállása alatt mindvégig figyelemmel kell lennie.” Az 5. pont szerint: „a rendőr a ráruházott hatalom alkalmazása során megfontolt és mértéktartó, intézkedéseit (...) indulatoktól mentesen hajtja végre, kerüli a szükségtelen konfliktusok kialakítását. Nem alkalmaz (...) megalázó bánásmódot és ezt másoktól sem tűri el.” A 7. pont utolsó mondata

szerint „tudatában van annak, hogy saját személyén keresztül az egész testület megítéléséért is felelős.”

A Testület továbbá jelen esetben is irányadónak tartja a korábbi állásfoglalásaiban [lásd pl. a 65/2008. (VIII. 18.) sz. állásfoglalás indokolása II. részének 3. pontját] megfogalmazottakat, miszerint „a rendőri hivatást választóktól, főleg az Rtv.-ben is szereplő szolgálati feladatok ellátása során – ezen belül is első sorban akkor, amikor intézkedés közben az állampolgárokkal közvetlen kapcsolatba kerülnek – más állampolgárokénál magasabb erkölcsi tartás, fokozottabb türelmesség és tolerancia, körültekintő és mások számára példaértékű viselkedés várható el. Mindez adódik az Rtv. azon rendelkezéseiből, amelyek kiemelkedő közhatalmi jogosítványokkal ruházzák fel a rendőröket, így az államszervezetten belül kitüntetett pozícióba helyezve őket. Ezzel arányosan azonban az Rtv. és a Szolgálati Szabályzat szigorúbb követelményeket is támaszt velük szemben, és az ezeknek való megfelelést maradéktalanul megköveteli, a számonkérhetőség lehetőségeit is megteremtve.”

A jelen esetben a panaszos, illetve az intézkedő rendőr előadása oly mértékben vannak ellentmondásban, hogy további rendelkezésre álló bizonyíték hiányában az ellentmondás nem oldható fel.

Tekintettel arra, hogy a panaszos állítása és a rendőri iratok egymásnak ellentmondanak, és ezen ellentmondásokat további bizonyítási eszköz hiányában a Testület feloldani nem tudta, ezért úgy foglalt állást, hogy a panaszos emberi méltósághoz való jogának sérelme etekintetben nem megállapítható.

6) A panaszos értesítési jogával kapcsolatos kifogás kapcsán az alábbi megállapításokra jutott a Testület.

A panaszos előadása szerint, már a helyszínen értesíteni akarta az ügyvédjét, amit nem engedtek neki. A kapitányságon a panaszos ismételten kérte, hogy beszélhessen a jogi képviselőjével, de azt a választ kapta, hogy mivel szabálysértést követett el, erre nincs lehetősége, ez neki nem jár, illetve hogy ezt a főnökétől kell kérnie, aki az egész intézkedés alatt nem került elő. Körülbelül másfél óra elteltével jelent meg ismét az intézkedő rendőr a társával, és megkérdezték, hogy elismeri-e, hogy ellenszegült az előállításnak és elfogadja-e az 50 000 Ft-os helyszíni bírságot, vagy feljelentsék. A panaszos azt válaszolta, hogy ezt csak akkor tudja eldönteni, ha egyeztetett a jogi képviselőjével, amire nem volt módja. Erdemben nem kapott választ, hanem elkezdtek vele iratokat aláíratni, amikor jegyezte, hogy olyan iratátvételét kellene igazolnia, amit meg se kapott, a rendőr közölte, hogy azt ki kell nyomtatni. A rendőr kb. fél óra múlva ismét visszatért, hogy a panaszost nyilatkoztassa a helyszíni bírság kérdésében, a panaszos ismét kérte, hogy hadd vegye fel a kapcsolatot jogi képviselőjével, hogy dönteni tudjon. Amire azt kapta válaszul, hogy azt majd odakint megteheti.

Az előállításról készült igazolás és az előállításról készült jelentés szerint a panaszos hozzátartozó kiértesítését nem kérte.

A kapitányságvezető átirata szerint a panaszos a helyszínen a közölte, hogy kötelesek részére ügyvédet biztosítani. A kapitányság épületében a panaszos szintén ügyvédet követelt, amire A. J. r. törm. tájékoztatta, hogy jelen esetben nem köteles védőt kirendelni. A kapitányságvezető továbbá előadta, hogy a panaszos részére a telefonálási lehetőséget nem

engedélyezték az É. városi Rendőrkapitányság épületében, mivel az nem volt indokolt, valamint tilos volt, mivel az intézkedés eredményességét veszélyeztetheti.

Az Rtv. 17. § (1) bekezdése szerint a rendőrség a feladatának ellátása során a testi épséghez, a személyes szabadsághoz, a magánlakás, a magántitok és a levéltitok sérthetlenségéhez, a személyes adatokhoz, valamint a tulajdonhoz fűződő jogokat a törvényben foglaltak szerint korlátozhatja.

Az Rtv. 13. § (3) bekezdése értelmében ha a rendőrt az intézkedés megtételében tárgy akadályozza, azt eltávolíthatja, vagy az akadályt más módon elháríthatja, az ezzel okozott kárért a rendőrségnek az intézkedés alapjául szolgáló cselekményben vétlen károsultat kártalanítania kell.

Az Rtv. 18. § (1) bekezdése szerint a fogvatartott részére biztosítani kell azt a lehetőséget, hogy egy hozzátartozóját vagy más személyt értesítsen, feltéve, hogy ez nem veszélyezteti az intézkedés célját. Ha a fogvatartott nincs abban a helyzetben, hogy e jogával élhessen, az értesítési kötelezettség a rendőrséget terheli.

A Testület a telefonokkal kapcsolatos rendőrségi gyakorlatot a három rendelkezés összeolvasása alapján a következőképpen értékeli. Olyan esetekben, amikor a rendőri intézkedés célját veszélyezteti, ha az intézkedés alá vont személy telefonon ellenőrizetlenül lép kapcsolatba valakivel (pl. nem zárható ki, hogy bűntársát értesíti a gyanú szerint tetten ért elkövető), úgy az Rtv. 17. § (1) bekezdése kellő jogalapot biztosít a rendőrnek a telefon (mint az intézkedés eredményes végrehajtását akadályozó tárgy) elvételére.

Ha ilyen körülmény az adott helyzetben nem áll fent, úgy a telefon használatának korlátozásának nincsen jogalapja. Ilyen esetekben semmi nem zárja ki, hogy a hozzátartozót vagy más személyt az előállított személy a saját telefonján értesítse, hiszen e jog fő szabály szerint az érintettet illeti meg, és csak az értesítés csak akkor rendőri feladata, ha a fogvatartott valamilyen okból nincsen abban a helyzetben, hogy értesítési jogával éljen.

A Testület a vizsgálata során a rendőrségi átiratban foglaltakból és a panaszos előadásából indult ki. Az átirat azon mondata ugyanis miszerint a panaszosnak nem engedélyezték a telefonálást, mivel az tilos és az intézkedés célját veszélyeztette, ellentmond az előállításról szóló jelentés és az igazolás azon részének, miszerint a panaszos nem kért kiértesítést. (Megjegyzi a Testület, hogy az igazolás aláírása egyébként is csak annak tanúsítására szolgál, hogy a panaszos megkapott belőle egy példányt.) Erre figyelemmel a Testület elfogadta a panaszos azon előadását, hogy a panaszos szeretne volna értesíteni a jogi képviselőjét.

A jelen esetben a panaszos három alkalommal kérte, hogy ügyvédjét értesítse, amit a rendőrség anélkül tagadott meg tőle, hogy ennek a fentiek szerinti jogszerű indokát adta volna. A rendőrség ugyanis nem jelölt meg olyan körülményt, ami igazolta volna, hogy a jogi képviselő értesítése és a vele való konzultáció miként veszélyeztette volna az intézkedés célját akár a helyszínen, akár a kapitányság épületében.

Mindezek alapján a Testület álláspontja szerint sérült a panaszos tisztességes eljáráshoz való joga, amikor a rendőrök nem engedték neki, hogy értesítse a jogi képviselőjét.

7) A jogorvoslati jogról szóló tájékoztatással kapcsolatos kifogás kapcsán az alábbi megállapításokra jutott a Testület.

A panaszos sérelmezte, hogy arról tájékoztatták a rendőrök, hogy 8 napon belül fordulhat a Testülethez, és csak utóbb tudta meg, hogy ez a határidő 20 nap.

A panaszos a Nyilatkozat elnevezésű iraton akként nyilatkozott, hogy az Rtv. 92-93. § szerinti jogorvoslati lehetőségeiről megkapta a tájékoztatást és 8 napon belül dönt a panasz előterjesztéséről, az igazolás is ez utóbbi nyilatkozatot tartalmazza.

A kapitányságvezető átirata szerint a panaszos tájékoztatást kapott panaszjogával és jogorvoslati lehetőségeivel kapcsolatban, melyre vonatkozólag ő úgy nyilatkozott, hogy majd 8 napon belül dönt, mint ahogy az az igazoláson is szerepel. A tájékoztatás kiterjedt arra, hogy hol és milyen módon panaszolhatja az intézkedést, továbbá a szabálysértési eljárás során védőt hatalmazhat meg, aki ügyében eljárhat. Az igazoláson szerepelnek az Allampolgári Jogok Országgyűlési Biztosának, illetve a Független Rendészeti Panasztestület elérhetőségei.

Az Rtv. 20. § (2) bekezdés alapján az V. és VI. fejezetben foglalt intézkedések, illetve kényszerítő eszközök alkalmazását követően a rendőr köteles az intézkedés alá vont személyt tájékoztatni az e törvény szerinti panasz lehetőségéről és előterjesztésére nyitva álló határidőről.

A rendőri iratok és a panaszosi előadás egybehangzóak tekintetben, hogy a panaszost kioktatták a panasztételi lehetőségeiről, ugyanakkor ellentmondásban van tekintetben, hogy mi volt ennek a kioktatásnak a tartalma, illetve, hogy a 8 napos határidőt a panaszos mondta, vagy pedig a rendőri tájékoztatás hatására nyilatkozott 8 napos gondolkodási időről a panaszos. Az ellentmondás a bizonyítékok szűkös volta miatt az eljárás keretei között nem volt feloldható.

Mindezek alapján a Testület úgy foglalt állást, hogy a panaszos tisztességes eljáráshoz való jogának a sérelme nem megállapítható.

IV.

A Testület álláspontja szerint a bejelentések tartalma miatt a rendőrségnek fennállt az intézkedési kötelezettsége, ugyanakkor Mindezek alapján rendőrség az intézkedési kötelezettségét túllépve, jogalap nélkül szólította fel a panaszost a távozásra, továbbá mulasztott, amikor nem adta meg a megfelelő tájékoztatást a hatáskörrel rendelkező szervről, és a feljelentés lehetőségéről.

Továbbá sérült a panaszos személyi szabadsághoz való joga az előállítás kapcsán. Tekintettel arra, hogy a Testület álláspontja szerint az előállítás jogszerűtlen volt, ezért az annak érdekében alkalmazott kényszerítőeszköz-használatot is jogszerűtlennek minősítette, és megállapította a panaszos emberi méltósághoz való jogának a sérelmét. Sérült továbbá a panaszos tisztességes eljáráshoz való joga, amikor a rendőrök nem engedték neki, hogy értesítse a jogi képviselőjét.

Ugyanakkor a rendőri és a panaszosi előadás közötti ellentmondás feloldhatatlansága folytán a Testület úgy foglalt állást, hogy a panaszos emberi méltósághoz való jogának sérelme nem megállapítható a kifogásolt hangnem kapcsán. Szintén nem megállapítható a panaszos testi

épséghez való jogának a sérelme a beszállítás módjára vonatkozó kifogás kapcsán, mivel a Testület a rendelkezésre álló adatok alapján nem tudta rekonstruálni a beszállítás útvonalát.

Az ellentmondás feloldhatatlansága miatt a jogorvoslati tájékoztatás tartalma miatti kifogás kapcsán szintén úgy foglalt állást a Testület, hogy a panaszos tisztességes eljáráshoz való jogának a sérelme nem megállapítható.

A megvalósult alapjogsértések a Testület megítélése szerint elérte a súlyosság azon fokát, amely indokoltá tette a panasz és az állásfoglalás megküldését az országos rendőrfőkapitánynak, ezért a Testület a rendelkező részben foglaltak szerint döntött.

Az eset kapcsán felmerült mulasztások, és egyéb visszasságok miatt a Testület ehelyütt ismét megjegyzi, hogy az utóbbi időben jelentős számban elszaporodtak az olyan jellegű jogviták, amelyben a tulajdonos és a bérlő, szíveségi lakáshasználó vagy a volt házastársak, volt élettársak ingatlanhasználathoz való joga vitás, és amelyekben a felek rendőri segítséget kérnek. Emiatt szükséges, hogy a járőrszolgálatot ellátó rendőrök számára kiadjon az Országos Rendőr-főkapitányság egy módszertani útmutatót az ilyen helyzetek kezeléséről, illetve, hogy a rendőröket akár továbbképzés vagy előadás formájában megfelelő tájékoztassák a tulajdonos és a bérlő/használó alapvető jogosultságairól, így egy megfelelően lefolytatott rendőri intézkedéssel, az annak keretében megvalósult tájékoztatással ugyanis számos, a későbbiekben elmérgesedő jogvita megelőzhető lenne.

Budapest, 2015. május 26.

Dr. Lukács Tamás
elnök

Dr. Kozma Ákos
elnökhelyettes, előadó testületi tag

Fráterné dr. Ferenczy Nóra
testületi tag

Dr. Wildner Domonkos
testületi tag

Dr. Cservák Csaba
testületi tag